

Olbram Zoubek a Litomyšl. Příběh, který trvá už více než půl století

29.6.2026 - | České dědictví UNESCO

V dubnu letošního roku jsme si připomenuli 100 let od narození Olbrama Zoubka (1926-2017), jednoho z nejvýznamnějších českých sochařů 20. století. Přestože se narodil v Praze, jen málokteré město je s jeho životem a tvorbou spojeno tak silně jako právě Litomyšl. Právě zde strávil sedmnáct let při obnově zámeckých sgrafit, našel svůj druhý domov, založil rodinu a zanechal mimořádnou stopu, kterou mohou návštěvníci objevovat dodnes.

Letošní jubileum je ideální příležitostí vydat se po jeho stopách a připomenout si dílo umělce, jehož motto „Nebe nad mraky je vždy modré“ se stalo také hlavním tématem letošní lázeňské sezóny.

Zámek, který změnil život

Příběh Olbrama Zoubka a Litomyšle se začal psát naplno v roce 1974. Tehdy se spolu se Stanislavem Podhrázským, Václavem Boštíkem a Zdeňkem Palcrem pustil do rozsáhlé obnovy renesanční fasády litomyšlského zámku. Práce, která měla být původně jen krátkodobější záležitost, se nakonec protáhla na dlouhých sedmnáct let. Právě během nich se Litomyšl stala Zoubkovým druhým domovem.

Dodnes lze na zámecké fasádě obdivovat výsledek této mimořádné práce, která významně přispěla k dnešní podobě jedné z nejcennějších českých památek UNESCO.

Obnovená stálá expozice v zámeckém sklepení

Nejvýznamnějším místem spojeným se Zoubkovým odkazem je bezesporu **stálá expozice soch Olbrama Zoubka v zámeckém sklepení**, která byla v jubilejním roce obnovena a nově představena veřejnosti. Na konci 20. století daroval sochař Litomyšli rozsáhlý soubor svých děl, který postupně rozšiřoval. Dnes expozice představuje více než sto soch a reliéfů mapujících jeho tvorbu od raných prací až po vrcholná díla. Návštěvníci zde mohou obdivovat například sochy s portrétními rysy členů rodiny, sochy Jana Palacha a Jana Zajíce, cyklus Ifigenie nebo soubor Přátelé. Součástí prohlídky je také audioprůvodce s komentářem samotného autora.

Před vstupem do sklepení návštěvníky vítá bronzové sousoší **Zvěstování (Anděl a Marie)**, které patří k nejpůsobivějším dílům ve veřejném prostoru města.

Klášterní zahrady - galerie pod širým nebem

Jen několik kroků od zámku se nacházejí Klášterní zahrady, které ukrývají jeden z nejkrásnějších souborů Zoubkových plastik ve veřejném prostoru. Kolem centrální vodní plochy stojí sochy Eva, Marie, Koré E., Kúros J. a Pocta vodě. Mnohé z nich mají hluboce osobní rozměr a odkazují na členy sochařovy rodiny.

S Jindřichem, Adam a Eva a další zastavení

Po stopách Olbrama Zoubka lze v Litomyšli pokračovat na několika dalších místech.

Na dvorku zámeckého pivovaru stojí socha **S Jindřichem**, věnovaná architektu Jindřichu Malátkovi, jednomu ze sochařových nejbližších přátel.

Na fasádě domu, ke sídlí Galerie Miroslava Kubíka, návštěvníci najdou dvojsoší **Adam a Eva**, které Zoubek vytvořil na konci 90. let. Galerie zároveň v minulosti představila rozsáhlou výstavu věnovanou tvorbě Olbrama Zoubka a jeho první ženy Evy Kmentové.

Za pozornost stojí také Dům U Rytířů, kde získal svou první restaurátorskou zakázku v Litomyšli, a budova pedagogické školy, která byla naopak jeho posledním restaurátorským počinem.

Litomyšlský hřbitov

Méně známou, ale mimořádně působivou zastávkou je městský hřbitov. Najdeme zde sochu **Múza** na hrobě malíře Josefa Matičky, reliéfní desku na hrobě P. Františka Ambrože Strítěského i pomník tetičce Emince, který je nejstarším Zoubkovým dílem ve městě. Na vsypové loučce stojí socha **Smíření**. Právě zde je uložena část popela samotného Olbrama Zoubka, který si přál, aby zůstal spojen nejen s Prahou, ale i s Litomyšlí.

Trvalá vzpomínka na Olbrama Zoubka

Jubilejní rok přinesl také nový symbol připomínající Zoubkovo působení ve městě. Na domě čp. 137 na Smetanově náměstí, který byl jeho litomyšlským domovem, byla odhalena **Trvalá vzpomínka na Olbrama Zoubka**, jejímž autorem je sochař Jakub Grec. V domě zároveň probíhá bytová výstava *Můj tati O.*, kterou návštěvníky provází Zoubkova dcera Eva.

Město, které se stalo druhým domovem

Litomyšl byla původně pro Olbrama Zoubka další restaurátorskou štací, ale díky druhému manželství a přátelům se až po zbytek života rozkročil mezi dvě města – Prahu a Litomyšl. Jeho sochy dnes stojí v zahradách, na nádvořích, v galeriích i na hřbitově a vytvářejí jedinečnou galerii pod širým nebem.

Sto let od narození tohoto výjimečného umělce je proto nejen příležitostí připomenout si jeho život, ale také pozvánkou projít se Litomyšlí trochu jinak – po stopách člověka, který zde zanechal kus svého srdce.

<https://www.unesco-czech.cz/tiskova-zprava?id=402>